

ДІАГНОСТУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, професор
А. С. ШИЛО, Д. В. БУТНІК
*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
mire2005@ukr.net*

Перед сучасними суб'єктами господарювання постає досить багато проблем у всіх сферах їхньої діяльності. Реалії функціонування житлово-комунальних комплексів вимагають впровадження такої системи управління, яка б змогла точно визначати проблеми, швидко їх вирішувати, а також передбачати і запобігати ситуаціям, які негативно впливатимуть на подальшу господарську діяльність. Оптимальне вирішення проблем є важливою складовою успішної підприємницької діяльності, але не менш важливим є вчасне їх виявлення. Для дослідження суб'єктів господарювання сучасна економічна наука розробила різні системи. На сьогодні найбільш популярною і виправданою є діагностична. Саме використання діагностичного підходу спроможне виявити проблеми діяльності, тобто поставити точний «діагноз», а також на базі отриманої інформації розробити ефективний шлях їх подолання.

Для функціонуючої бізнес-одиниці надзвичайно важливо володіти інформацією, яка характеризуватиме середовище функціонування, приноситиме користь не тільки в поточній діяльності, а й буде прийнятною для вирішення стратегічних завдань на шляху досягнення поставлених цілей. Високі темпи змін зовнішнього середовища, до яких має пристосуватись житлово-комунальний комплекс, найчастіше пов'язують з економічною ситуацією в країні; мірою державного регулювання; галузевим конкурентним середовищем; розвитком науки та техніки, інформаційних технологій, тобто з тими факторами, на які організації або взагалі не мають ніякого впливу, або впливають частково.

Однією з головних проблем при дослідженні процесу надання комунальних послуг є те, що його структуроутворюючі елементи функціонують одночасно. Під час трансформації вихідних виробничих ресурсів і перетворення їх в готову продукцію надання послуг виробнича складова загального потенціалу житлово-комунального комплексу набуває властивостей не лише забезпечення реалізації виробничої функції житлово-комунального комплексу, а й підприємницької, тобто отримання прибутку і задоволення попиту. На даному етапі виробничий потенціал доцільно визначати як виробничі можливості надавати комунальні послуги, що відповідатимуть потребам ринку.

Трактування виробничого потенціалу за ресурсною складовою на етапах використання вже сформованого виробничого потенціалу втрачає сенс, оскільки виробнича система, починає функціонувати з орієнтацією на клієнта

(потенційного споживача продукції). Проте ресурсна і клієнтоорієнтовна концепції тісно пов'язані між собою, оскільки потенціал будь-якого типу виникає як результат взаємодії ресурсів, що його формують, та підприємницької компетенції щодо задоволення ринкового попиту. Таким чином, вважаємо, що виробничий потенціал підприємства потрібно розглядати з двох позицій: перша – етап формування (ресурсна концепція); друга – етап використання (клієнтоорієнтовна).

Оскільки виробничий потенціал характеризується поліструктурністю, то для визначення його стану найкраще підходить використання комплексної діагностики. Аналіз практики господарювання сучасних суб'єктів підприємницької діяльності дозволив виявити, що всі вони поділяються на дві категорії: ті, які формують мінімум діагностичних показників (експрес-діагностика), і ті, які формують максимальну їх кількість (поглиблена діагностика). Аналіз вітчизняної літератури, присвяченій досліджуваній тематиці, дозволив сформуванню системи показників, що відображає процес формування і використання виробничого потенціалу.

Визначена система є дворівневою. Перший рівень безпосередньо відображає значення виробничого потенціалу за ресурсною концепцією. Розрахункові показники формуються за наступними напрямками: аналіз виробничих потужностей, дослідження матеріальної і кадрової складових. Другий рівень вимагає оцінки використання виробничого потенціалу за результатами діяльності підприємства стосовно виготовлення продукції та її реалізації. На визначеному рівні доцільно розраховувати показники щодо використання основних засобів, використання матеріальної складової та ефективності діяльності кадрової складової. Дослідження виробничих можливостей підприємства за такою схемою дає можливість не тільки визначити забезпечення підприємства виробничими ресурсами, а й визначити, на скільки орієнтоване виробництво на споживача.

Аналіз виробничого потенціалу за даною системою повинен виявити проблеми щодо його формування і використання. Якщо всі розрахункові значення відповідають визначеним вимогам – робимо висновок, що виробничий потенціал сформований на достатньому рівні, а його використання забезпечує досягнення поставлених цілей діяльності. Якщо виявляються деякі розбіжності з нормативними значеннями визначених показників, але відхилення не є критичними – виробничий потенціал має посередній рівень формування. Третій рівень формування і використання виробничого потенціалу визначається як критичним (низьким). Така ситуація характеризується проявом невідповідності бажаним значенням визначених показників і неможливості забезпечення подальшого розвитку виробничо-господарської діяльності житлово-комунального комплексу.

Таким чином, одним з важливих завдань проведення діагностики виробничого потенціалу є формування системи оціночних показників і характеристик, які б дали змогу не тільки встановити минулий і поточний стан наявного потенціалу виробництва, але й дали б можливість визначити його

відповідність обраному шляху розвитку підприємства. Варто наголосити, що діагностичні показники відповідності виробничого потенціалу кожне підприємство, залежно від особливостей діяльності, може формувати самостійно. Проте, основна мета в розроблених методиках – знаходження невідповідностей стану виробничого потенціалу з визначеними цілями розвитку господарської діяльності, виявлення причин цих невідповідностей та розробка заходів для їх подолання.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, професор
Ф. Т. ШУМАКОВ, провідний інженер
*Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12*
О. І. ВАЙНБЕРГ, д-р техн. наук, професор
С. В. БУТНІК, канд. техн. наук, доцент
*Харківський національний університет
будівництва та архітектури
mire2005@ukr.net*

Загострення конкурентної боротьби на внутрішньому та зовнішньому ринках, мінливість та непередбачуваність зовнішньоекономічного середовища, динамічність науково-технічного прогресу, економічна та політична незбалансованість та інші фактори зосереджують увагу на необхідності забезпечення економічної стабільності житлово-комунальних комплексів.

Переважає більшість наукових праць, у яких досліджується питання економічної стабільності на підприємстві, концентрують основну увагу на сутності та складових економічної стабільності підприємств житлово-комунального комплексу та етапах процесів її забезпечення, проте не розроблено її комплексного механізму.

Основною метою забезпечення економічної стабільності функціонування підприємств житлово-комунального комплексу є підвищення фінансової результативності підприємства, вдосконалення управління в умовах мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища.

Механізм забезпечення економічної стабільності функціонування підприємств житлово-комунального комплексу – це сукупність принципів, методів, засобів, функцій та управлінських рішень, необхідних для забезпечення їх економічної стабільності. Він охоплює три стадії: підготовчу, проектну та заключну. Підготовча стадія спрямована на вивчення середовища функціонування підприємства житлово-комунального комплексу та діагностику його стану, збір усіх необхідних даних з метою виявлення проблемних ділянок. Якісно пройдена підготовча стадія формуватиме ефективну основу для проектної, що є найгроміздкішою і передбачає поетапну